

Одлука о најновијем поскупљењу струје у Србији у просеку за око 15 % наишла је на веома оштру и готово неподељену критику јавности. У друштву које се суочава са сталним порастом незапослености, распрострањеним сиромаштвом, системском корупцијом и бројним другим проблемима, реакција општег негодовања на повећање цене једног од несумњиво најважнијих добара као што је струја је рекло би се очекивана и разумљива. Оно што је ипак донекле изненађујуће јесте садржај и логика аргументације, тј. њена једнодимензионалност, којом се стручна јавност у Србији служи у анализи овог проблема.

Политика Владе Србије се у овој области протеклих година, што је већ опште место, сводила на одржавање нетржишно ниске цене струје у циљу очувања социјалног мира и каквог таквог подизања конкурентности домаће привреде.

Наиме, питање производње и снабдевања електричне енергије се у Србији већ годинама посматра готово искључиво кроз принцип краткорочне економске оправданости, који се одсликава у захтеву за што јефтинијом струјом у што већем обиму. Самим тим, како је читав проблем сведен на питање износа финалне цене струје не треба да чуди чињеница да се овим питањем у Србији, као у случају актуелног поскупљења, по правилу баве искључиво економски стручњаци. Политика Владе Србије се у овој области протеклих година, што је већ опште место, сводила на одржавање нетржишно ниске цене струје у циљу очувања социјалног мира и каквог таквог подизања конкурентности домаће привреде. Међутим, чак ни критика ове политике која долази од стране економских стручњака ретко у својој анализи иде даље од указивања на проблем нетранспарентног формирања цене струје, неефикасног пословања ЕПС-а, итд.

Већ поменута једнодимензионалност овог приступа потпуно испушта из вида шире економске, социјалне а нарочито еколошке аспекте који у савременом свету чине неизоставни део сваке одрживе енергетске политике. Тако се у нашој јавности ретко може чути да процес производње електричне енергије у Србији оставља значајне негативне последице на животну средину и здравље људи као и да су ресурси за њено добијање ограничени. Највећи део електричне енергије у Србији, преко 65%, производи се из лигнита, ниско квалитетног угља чијим се сагоревањем у ваздух испуштају бројни

штетни гасови који су препознати између осталог као узрочници глобалног загревање и болести дисајних путева код људи. Такође, сам процес ископавања угља скопчан је са бројним негативним последицама загађења животне средине и нарушавања услова живота локалних заједница.

Други најважнији извор електричне енергије у Србији су велике хидроелектране.

Други најважнији извор електричне енергије у Србији су велике хидроелектране чија је технологија у великој мери застарела и које захтевају значајне инвестиције за њихову модернизацију. Имајући ово у виду, податак да просечно домаћинство у Србији троши далеко више електричне енергије од домаћинства у ЕУ у великој мери одсликава сву нелогичност енергетске политике као и нерационалан однос друштва према енергетским ресурсима. Томе у прилог иде и најновији, безмало поспрдан однос јавности према од стране ЕПС-а одређеној граници за поскупљење од 350 KW месечно (одлука која btw. објективно садржи нелогичности) тврдећи да то није довољно “ни за бојлер и једну сијалицу” иако је то износ електричне енергије који просечно домаћинство у Европи потроши за месец дана.

Управо вештачко одржавање ниске цене струје као и несагледавање комплексности изазова пред којим стојимо онемогућава рационалнији приступ проблему и трасирање дугорочне одрживе енергетске политике у Србији.

Србија се као земља у процесу придруживања Европској унији и чланица Енергетске заједнице земаља југоисточне Европе обавезала на смањење емисије штетних гасова и промовисање обновљивих извора енергије на чијем се плану до сада мало или готово ништа није урадило. Управо вештачко одржавање ниске цене струје као и несагледавање комплексности изазова пред којим стојимо онемогућава рационалнији приступ проблему и трасирање дугорочне одрживе енергетске политике у Србији.

Повећање цене струје као изолована мера у свеопштој нелогичности и нетранспарентности енергетске политике с правом се може и треба критиковати. Ипак, од критике ове појединачне одлуке много је важнија и кориснија коренита промена у свеукупном приступу стручне и шире друштвене јавности суштинском питању енергетске будућности Србије који би узео у обзир све економске, социјалне и еколошке аспеката

Струјни удар или “одржива” енергетска политика

Пише: Стефан Ђетковић
уторак, 05 април 2011 21:35

овог проблема.